

I. ČÁST

3. GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA VYMEZENÉHO ÚZEMÍ (analytický přístup)

2.1 Geografické vymezení a poloha modelového regionu

Vytypování modelového území proběhlo v období zpracování grantového projektu (Hofmann, E. a kol., 1995), který byl základem pro další vývoj integrovaného odborného pracoviště.

Ověřovací fáze ukázala, že pro stanovení hranic modelového území bude nejhodnější použít celého mapového listu 24-411 Jedovnice a části přilehlých listů základní mapy měřítka 1: 25 000 - 24-233 Ostrov u Macochy, 24-144 Rájec-Jestřebí a 24-322 Blansko (viz mapa č. 1).

Na severu je území vymezeno hranicí, kterou tvoří od východu obce Holštejn, Šošůvka, Petrovice a Rájec- Jestřebí. (*Z hlediska CHKO Moravský kras se jedná o konec jeho severní části*). Na západě je hranice vedena po Hořického hřbetu, Vranovské a Adamovské vrchoviny zhruba od úrovně, kterou tvoří na severu Rájec-Jestřebí až po obec Útěchov. Jižní hranici tvoří spojnice obcí Adamov, Habrůvka, Křtiny, Bukovinka a východní hranici uzavírá spojnice obcí Bukovinka, Senetářov a Lipovec. (Viz mapa č. 1.)

Jádro modelového regionu (jak už bylo uvedeno) tvoří obec Jedovnice a její nejbližší okolí.....

2.2 Geologické poměry

Geologicky je území situováno do jihovýchodní části Českého masívu. Základ tvoří brněnská jednotka, která představuje v geologické stavbě Moravy důležitý element spodní stavby.

Z velké části je pokryta mladšími uloženinami. Na povrchu vystupuje pouze v omezeném rozsahu.

Brněnský masív je budován hlubinnými magmatickými horninami s žilnými proniky. Horninové složení masívu je velice pestré. Ve studovaném území jsou to především granodiority, diority, gabra a amfibolity, části obrovského magmatického tělesa, vyvěřelého pod povrchem země patrně před prvohorami. Největší rozsah mají především amfibolicko-biotitické granodiority typu Blansko. Jsou šedé až slabě narůžovělé barvy a v údolí řeky Svitavy jsou odkryvy v okolí Blanska na celé řadě přirozených odkryvů (Demek, J., Novák, V. (ed.), 1992, s. 42-43). Mezi největší odkryvy v popisovaném území patří opuštěný kamenolom u nádraží ČD Blansko - Macocha....

2.3 Georeliéf

Regionální geomorfologické jednotky

Následující přehled udává geomorfologické členění až na úroveň okrsků podle (DEMEK, J. a kol., 1987, s. 34 - 47).

Provincie: Česká vysočina

Subprovincie: II. Česko-moravská

Oblast: II.D Brněnská vrchovina

Celek: II.D-3 Drahanská vrchovina

Podcelek: II.D-3A Adamovská vrchovina

Okrsky: II.D-3A-a Hořická vrchovina

II.D-3A-b Blanenský prolom

II.D-3A-c Mojetínský hřbet

II.D-3A-f Rozsocháč

II.D-3A-g Vyškůvka
II.D-3A-k Soběšická vrchovina
II.D-3A-m Svinošický prolom
Podcelek: II.D-3B Moravský kras
Okrsky: II.D-3B-a Suchdolské plošiny
II.D-3B-b Rudická plošina
Podcelek: II.D-3C Konická vrchovina
Okrsky: II.D-3C-g Hornoříčečská vrchovina
II.D-3C-i Kojálská planina

Celé sledované území náleží do Dražanské vrchoviny, která tvoří severovýchodní část Brněnské vrchoviny. Je to členitá vrchovina oválného půdorysu budovaná ve východní části spodnokarbonskými drobnými, břidlicemi a slepenci. Ve vymezeném území tuto část Dražanské vrchoviny tvoří Konická vrchovina, zastoupená na severu Kojálskou planinou. Tato má klenbovitě vyklenutý plochý povrch, mělce rozčleněný sítí úvalových údolí, směřujících převážně od severozápadu k jihovýchodu. Jejím nejvyšším bodem je Kojál (600 m), na němž byl postaven stožár televizního převaděče. Jihovýchodní část našeho území vyplňuje severozápadní výběžek Hornoříčečské vrchoviny, jenž je od Kojálské....

2.4 Klimatické poměry

A. Makroklimatické poměry

Celé území má typické středoevropské klima. Konická vrchovina leží v mírně teplé klimatické oblasti č. 3. (Klasifikace podle E. Quitta.) Její vyšší polohy pak v chladné klimatické oblasti č. 7. Léto je zde krátké až velmi krátké, mírné až mírně chladné, přechodné období dlouhé, v nižších polohách normální s mírným až mírně chladným jarem a mírným podzimem. Zima je normálně dlouhá až dlouhá, mírně chladná, mírně vlhká s normálním až dlouhým trváním sněhové pokrývky. Sever sledovaného území v oblasti Moravského krasu má průměrné roční teploty kolem 6,5°C. Střední má teploty již kolem 7,7°C (Olomučany) a oblast Adamovské vrchoviny (jižní část sledovaného území) má roční teploty od 7,5 - 8°C.

V nejchladnějším měsíci lednu klesá teplota ve střední části Moravského krasu na -3°C. V severní části území to je kolem -4°C a jižní část má již průměrnou lednovou teplotu mírně pod -2°C.

Nejteplejším měsícem je obvykle červenec, zde se průměrné teploty ve střední části Moravského krasu (Olomučany) pohybují kolem 17,8°C a jižní část dosahuje teplot nad 18,2°C...

2.5 Hydrogeografické poměry

Převážná část území je odvodňována řekou Svitavou a pouze malá část na jihovýchodě je odvodňována říčkou Rakovec, která pramení na severozápadních svazích Maleny ve 470m n.m., a ústí pak do Litavy ve 195m n.m. Má plochu povodí 142,7 km² a celková délka tohoto toku je 34,1 km (Demek, J. - Novák, V., ed., 1992, str. 165.)

Svitava pramení v Javorníku v nadmořské výšce 465m n.m. a na jižním okraji města Brna ústí zleva do Svatky ve výšce 192 m n.m. Má plochu povodí 1 146,9 km², délka toku je 97,3 km (Demek, J. - Novák, V., ed., 1992, str.164.)

Střední tok Svitavy směřuje od severní hranice okresu v širokém údolí napříč Boskovickou brázdou od severozápadu k jihovýchodu, od Rájce-Jestřebí protéká Blanenským prolomem a pokračuje hluboce zaříznutým údolím prorážejícím Adamovskou vrchovinu k jihu. Ve vymezeném regionu ústí do Svitavy u Rájce-Jestřebí ve výšce 285 m n.m. z pravé strany Býkovka, pramenící u Kozárova v 600m n.m. Plocha povodí je 68,8 km², délka toku je 15,2 km (Demek, J., Novák, V., ed., 1992, str.165).

Většina vod z našeho území však směřuje ke Svitavě západním a jihozápadním směrem. Jedná se tedy o levostranné přítoky Punkvu a Křtinský potok...

2.6 Pedogeografické poměry

Půdní pokryv ovlivňuje především půdotvorný substrát a reliéf, dále ovzduší, oběh vody, sluneční záření, vegetační kryt a živočichové. Stále větší vliv na vývoj a vlastnosti půd má dnes také člověk, pro kterého je půda významným výrobním prostředkem, přírodním zdrojem, jenž využívá především pro pěstování kulturních rostlin a zakládání staveb.

Z půdních typů zde mají zastoupení typické rendziny, kambizemní rendziny, kambizemě, fluvizemě, pseudogleje a gleje.

V oblasti krasu se střídají rendziny kambizemní (jedná se převážně o oblast mezi obcí Rudice až po Sloup) s typickými kambizeměmi z břidlic a drob České vysočiny. Na jih od této oblasti to jsou rendziny (typické) a hnědozemě pseudoglejové s nevápnitých pískovců České vysočiny.

Na západ od Moravského krasu se vyskytuje rozsáhlé území, které je tvořeno kambizeměmi (varieta kyselá) a primárními pseudogleji. Ještě dále na západ směrem do údolí Svitavy se vyskytuje pruh typických kambizemí a typických hnědozemí na sprašových hlínách. Kolem Rájce - Jestřebí jsou hnědozemě (typické). Oblast Konické vrchoviny severně a jižně od Jedovnicko-račické sníženiny je...

2.7 Biogeografické poměry

Sledované území patří ke dvěma regionům. Z větší části je to Drahanský bioregion a dále je zde zastoupený Macošský bioregion.

Celý Drahanský bioregion je mírně protažen ve směru S-J a zabírá geomorfologický celek Drahanská vrchovina a jižní část celku Zábřežská vrchovina. Biota náleží k 3. *dubovo-bukovému* až k 5. *jedlovo-bukovému* vegetačnímu stupni. (Zastoupení jednotlivých vegetačních stupňů je následovně: 2.-3%; 3.-21%; 4.-63%; 5.-13%.) Vegetační stupňovitosti odpovídá mozaika potencionálních společenstev. Na teplejších úpatních svazích jsou *dubohabrové háje* a *acidofilní doubravy*. Ve vyšších polohách se velkoplošně střídají *bukové bučiny* a *květnaté bučiny*. Zejména na svazích údolních zářezů jsou zastoupena společenstva suťových lesů. Mozaiku společenstev doplňuje lineární síť *mokřadních biocenóz luhů a olšin* (ty se vyskytují především ve

východní části Jedovnické sníženiny, v údolí Rakoveckého potoka a v údolí Podomského potoka).
Primární bezlesí je velmi ojedinělé, vázané na velmi vzácné skalní útvary...